

อริยาพร ไทรรัตน์ วลัยnika ฉลากบาง และนิภาพร แสนเมือง. 2560. “การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22” ใน วารสารวิถีสังคมมนุษย์. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน. หน้า 233-248.

การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
Development of Life and Career Skills Indicators
in the 21st Century of Junior High School Students
Under the Secondary Educational Service area Office 22

อริยาพร โทรัตน์*

Ariyapon Thorat

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลนิกา ฉลากบาง**

Assist.Prof.Dr.Wannika Chalakbang

ดร.นิภาพร แสนเมือง***

Dr.Nipaporn Sanmuang

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชานวัตกรรมการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ การดำเนินการมี 2 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน และระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างตัวบ่งชี้เชิงสมมติฐานที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จำนวน 447 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง .80 - .100 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .99 และค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง .21 - .96 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและโปรแกรมลิสร

ผลการวิจัย พบว่า

1. ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อยและ 117 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบหลักด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว มี 19 ตัวบ่งชี้ ด้านความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและผู้นำ มี 24 ตัวบ่งชี้ ด้านทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม มี 24 ตัวบ่งชี้ ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ มี 26 ตัวบ่งชี้และด้านการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ มี 24 ตัวบ่งชี้

2. โมเดลโครงสร้างทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไค-สแควร์ (Chi-Square : χ^2) เท่ากับ 17.83 ไม่นับนัยสำคัญ ค่า df เท่ากับ 28 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .99 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ .00 (Chi-Square = 17.83, df = 28, P-value = .93, RMSEA = .00)

คำสำคัญ : ตัวบ่งชี้, ทักษะชีวิตและอาชีพ, ศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of this study were to develop the indicators on life and career skills in the 21st century of lower secondary students under the Secondary Educational Service Area Office 22 and to examine the construct validity of the developed model with empirical data. The study was conducted in 2 phases. The first phase was the indicator development by analyzing relevant documents and research studies and interviewing 5 experts. The second phase was validity examination between the developed hypothesis indicators with empirical data. The samples consisted of 447 teachers from which the data was collected from. The research tool employed was a 5-level rating scale questionnaires with IOC between .80 - .100, overall reliability value at .99, and discrimination value between .21 - .96. The collected data was analyzed using SPSS and LISREL software.

The result of this study was as follows:

1. Life and career skills in the 21st century of lower secondary students under the Secondary Educational Service Area Office 22 comprised 5 main components, 15 sub-components and 117 indicators. There are 19 indicators on flexibility and adaptability, 24 indicators on initiatives and self-direction, 24 indicators on social and cross-cultural aspects, 26 indicators on leadership and responsibility, and 24 indicators on productivity and accountability.

2. The life and career skills model structure in 21st century of junior high school students under the secondary educational service area office 22 was related to empirical data on chi-square:17.83 without statistical significance, $df=28$, Goodness of Fit Index GFI = .99, Adjusted Goodness of Fit Index AGFI = 0.98 and Root Mean Square Error of Approximation RMSEA = .00 (Chi-Square = 17.83, $df = 28$, P-value = .93, RMSEA = .00).

Keywords : Indicators, Life and Career Skills, 21st Century

1. บทนำ

เนื่องจากปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การดำเนินชีวิตด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 สำหรับการเรียนรู้สาระวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อให้มีชีวิตในยุคศตวรรษที่ 21 และในปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชาควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าด้วยตนเองของศิษย์ โดยครูเป็นผู้ช่วยแนะแนวและช่วยออกแบบกิจกรรมที่จะทำให้ให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าในด้านการเรียนรู้ของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ (2555) กล่าวว่า การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนโดยควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัยโดยให้มีภูมิคุ้มกันเพื่อเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืนมุ่งเตรียมคนให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเสริมสร้างศักยภาพของคนในทุกมิติ ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีสติปัญญาที่รอบรู้ และมีจิตใจที่สำนึกในคุณธรรมจริยธรรม มีความเพียร และรู้คุณค่าความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตควบคู่กับการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมในสังคมและสถาบันทางสังคมให้เข้มแข็งและเอื้อต่อการพัฒนาคน รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งและสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้คนในชุมชน และเป็นพลังทางสังคมในการพัฒนาประเทศ

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนนั้นจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนในประเทศให้เข้มแข็งเตรียมพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 อันเป็นยุคที่ความรู้และข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นนักเรียนต้องมีทั้งความรู้ในเนื้อหา และทักษะที่จะประยุกต์ใช้เพื่อปรับเปลี่ยนความรู้เหล่านั้นให้เข้ากับเป้าหมายที่ยังประโยชน์และสร้างสรรค์ รวมถึงเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามเนื้อหาและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปคนที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้เท่านั้นที่จะประสบความสำเร็จ Ken Kay, Chris Dede (2010) ทั้งนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรข้อที่ 2 ไว้ว่าเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เรียนจะต้องมีความรู้อันเป็นสากล และมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิตรวมถึงยังกำหนดสมรรถนะสำคัญของ

ผู้เรียนไว้ว่าหลักสูตรจะต้องมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหาความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า เมื่อจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาแล้วนักเรียนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นจะต้องมีความรู้พื้นฐานในสาระวิชาหลักและทักษะในศตวรรษที่ 21 อันเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการก้าวสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้นการทำงานและการดำรงชีวิตที่ประสบความสำเร็จในอนาคต สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวว่า ทักษะอาชีพและทักษะชีวิตนั้นจะต้องเรียนตั้งแต่ชั้นประถมหรือนูบาลไปจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมหาวิทยาลัย โดยเรียนตามพัฒนาการของสมอง ครูจะต้องทำงานหนักขึ้นในการคิดค้นหาวิธีออกแบบการเรียนรู้วิธีกระตุ้นและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของทีมงานและศิษย์ รวมถึงวิธีชวนกันถอดบทเรียนหลังงานสำเร็จเพื่อช่วยให้การเรียนรู้ลึกซึ้งและกว้างขวางยิ่งขึ้นซึ่งมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (2557) กล่าวว่า การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในสภาพแวดล้อมปัจจุบันต้องการทักษะขั้นสูงมากกว่าทักษะการคิด และเนื้อหาความรู้ทั่วไปเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมและสภาพแวดล้อมของการทำงานที่ซับซ้อนในยุคข้อมูลสารสนเทศที่มีการแข่งขันสูงขึ้นผู้เรียนจะต้องให้ความสนใจอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะในการทำงาน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ (2551) กล่าวว่า ทักษะชีวิตและอาชีพเป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รอบตัวในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต สอดคล้องกับพรทิพย์ ศิริภัทราชัย (2556) กล่าวว่า ทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills) ในการดำรงชีวิตและในการทำงานนั้นไม่เพียงต้องการคนที่มีความรู้ ความสามารถในเนื้อหาความรู้ หรือทักษะการคิดเท่านั้น หากแต่ยังต้องการผู้ที่สามารถทำงานในบริบทที่มีความซับซ้อนมากขึ้นอีกด้วยและวิภาวี ศิริลักษณ์ (2557) กล่าวว่า ทักษะชีวิตและอาชีพ คือ ความสามารถของบุคคลในการปรับเปลี่ยนความคิด ทศนคติ หรือพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และทำงานได้อย่างหลากหลายตามโอกาสและสถานการณ์ โดยมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญ วางแผน และดำเนินการเพื่อให้งานสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง สามารถจัดการกับคำชม คำวิจารณ์ ข้อผิดพลาด และข้อขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม รวมถึงเคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งจะช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับผู้คนที่มีความ

แตกต่างกันอย่างหลากหลายได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้มาตรา 22 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553) กล่าวว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” ดังนั้นการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้และพัฒนาตนเองจึงถือว่าเป็นการส่งเสริมและพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียน เพื่อให้สามารถนำความรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และแววดาว ดวงจันทร์ (2551) กล่าวว่า การพัฒนาทักษะชีวิต เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนไทยในสังคมปัจจุบันเพราะทักษะชีวิตเป็นผลการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพัฒนาไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรม จากสภาพของสังคมปัจจุบันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เยาวชนได้รับการฝึกทักษะชีวิตจากบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชนน้อยกว่าเดิม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2559) กล่าวว่า เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมสูงขึ้น จะเห็นได้จากปัญหาที่เยาวชนไทยเผชิญอยู่ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ไม่เหมาะสม ปัญหาการทะเลาะวิวาทระหว่างสถาบัน ปัญหาการฆ่าตัวตายจากความเครียด ปัญหาการตกงานซึ่งกำลังทวีความรุนแรง จึงมีความจำเป็นที่เยาวชนไทยต้องรับการพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุข ตัดสินใจดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นส่งผลให้มีคุณภาพที่ดี พร้อมทั้งจะสร้างสังคมที่สงบสุข และร่วมกันสร้างสรรค์สังคมให้เข้มแข็งต่อไป

จากรายงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประจำปีการศึกษา 2559 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 (2559) สรุปว่า นักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะเผชิญกับปัญหาด้านความเครียด ปัญหาการติดยาเสพติด ปัญหาการติดเกม ปัญหาการทะเลาะวิวาทต่างโรงเรียน และปัญหาการใช้เทคโนโลยีในทางที่ไม่ถูกต้อง ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเนื่องจากนักเรียนขาดการพัฒนาทางด้านทักษะชีวิตและอาชีพที่ถูกต้องดังกล่าวของสุวิชา ศรีมงคล (2557) กล่าวว่า ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยี เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกัน กระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัว และเตรียมพร้อมในการจัดการ

เรียนรู้เพื่อเตรียมพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับออกไปดำรงชีวิตและในการทำงานนั้น ไม่เพียงต้องการคนที่มีความรู้ ความสามารถในการค้นหาความรู้ หรือทักษะการคิดเท่านั้น หากแต่ยังต้องการผู้ที่สามารถทำงานในบริบทที่มีความซับซ้อนมากขึ้นอีกด้วย ดังนั้นทักษะชีวิตและอาชีพซึ่งประกอบด้วย ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ความคิดริเริ่มและการขึ้นนำตนเอง ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การเพิ่มผลผลิตและความรู้รับผิดชอบ ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ จึงมีความจำเป็นในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

จากเหตุผลและความสำคัญ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือสำหรับตรวจสอบและพัฒนาให้นักเรียนให้มีความสามารถเต็มตามศักยภาพของตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมยุคศตวรรษที่ 21 อย่างมีความสุข

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22
2. เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 กับข้อมูลเชิงประจักษ์

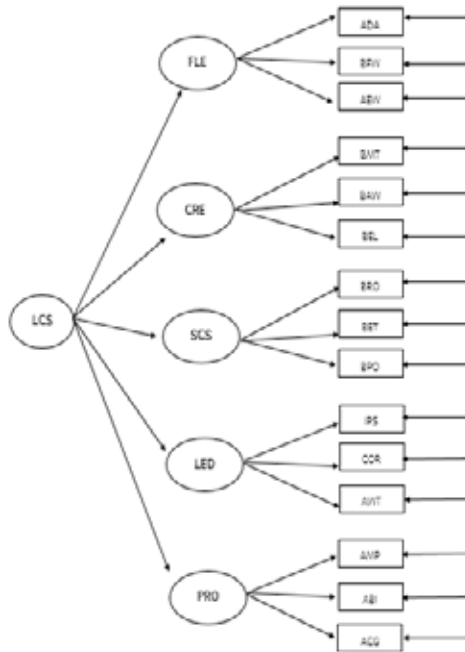
3. สมมติฐานของการวิจัย

ตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต เช่น กระบวนการศึกษาธิการ (2551:5-10) วิจารย์ พานิช (2555) สุนทร คล้ายอ่ำ (2558) และนำมากำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลทักษะชีวิตและอาชีพใน

ศตวรรษที่ 21 5 องค์ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย ภาพประกอบที่ 1

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

อักษรย่อที่ใช้แทนองค์ประกอบหลักและประกอบย่อย

LCS แทน ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 วัดจากองค์ประกอบย่อย 5 องค์ประกอบ

FLE แทน ความยืดหยุ่นและการปรับตัว

CRE แทน ความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ

SCS แทน ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

LED แทน ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

PRO แทน การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด

FLE แทน ความยืดหยุ่นและการปรับตัววัดจากองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ

- ADA แทน การปรับตัวเพื่อรับการเปลี่ยนแปลง
- BFW แทน การมีความยืดหยุ่นในการทำงาน
- AEW แทน ความสามารถในการสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน
- CRE แทน ความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ วัดจากองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ
- BMT แทน ความสามารถกำหนดเป้าหมายในการทำงานอย่างชัดเจน
- BAW แทน ความสามารถในการสร้างงานอิสระ
- BEL แทน การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในตนเอง
- SCS แทน ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมวัดจากองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ
- BRO แทน การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
- BET แทน การสร้างทีมงานที่มีคุณภาพ
- BPO แทน การให้โอกาสและเคารพผู้อื่น
- LED แทน ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ วัดจากองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ
- IPS แทน การมีทักษะการแก้ไขปัญหาระหว่างบุคคล
- COR แทน การเป็นตัวกลางหรือผู้ประสานงาน
- AWT แทน การยอมรับความสามารถของคณะทำงาน
- PRO แทน การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด วัดจากองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ
- AMP แทน ความสามารถในการจัดการโครงการ
- ABI แทน ความสามารถในการผลิตผลงาน
- ACG แทน ความสามารถในการทำให้โครงการบรรลุเป้าหมาย

6. วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัย การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการวิจัยเชิงสำรวจ การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประกอบด้วย การศึกษาแนวคิดทฤษฎีและวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และการพัฒนาตัวบ่งชี้เชิงสมมติฐาน

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างตัวบ่งชี้เชิงสมมติฐานที่สร้างขึ้น กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามแล้วนำ ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบ ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA)

ประชากร ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูที่สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 525 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จาก โรงเรียนโดยการสุ่มอย่างง่าย ซึ่งจะได้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 447 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มี ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) รายข้อระหว่าง .71 - .100 และค่าความเชื่อมั่นด้วย วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .99

การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีครู เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถามพร้อมส่งคืนภายในเวลาที่ กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างด้วย ความถี่และร้อยละวิเคราะห์ข้อมูล

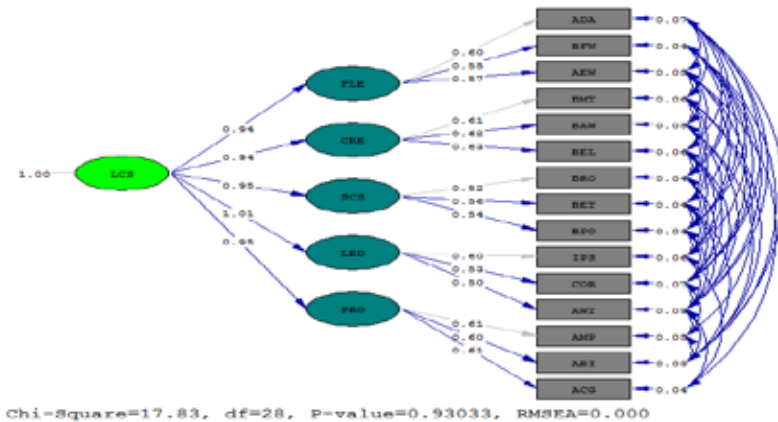
เกี่ยวกับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพ โดยการหาค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวนและความถี่ เพื่อดูลักษณะการแจกแจงของข้อมูล วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และ วิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรม LISREL

7. สรุปผลการวิจัย

1. บ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ประกอบด้วย 5 องค์ ประกอบหลัก 15 องค์ประกอบย่อย จำนวน 117 ตัวบ่งชี้ จำแนกเป็น 1) ด้านความยืดหยุ่น และการปรับตัว จำนวน 3 องค์ประกอบย่อย 19 ตัวบ่งชี้ 2) ด้านความเป็นผู้มีความคิด ริเริ่มและเป็นผู้นำ จำนวน 3 องค์ประกอบย่อย 24 ตัวบ่งชี้ 3) ด้านทักษะทางสังคมและ

การเรียนรู้ จำนวน 3 องค์ประกอบย่อย 24 ตัวบ่งชี้ 4) ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ จำนวน 3 องค์ประกอบย่อย 26 ตัวบ่งชี้ และ 5) ด้านการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด จำนวน 3 องค์ประกอบย่อย 24 ตัวบ่งชี้

2. ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลโครงสร้างทักษะชีวิตและอาชีพใน ศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าตัวบ่งชี้อะไรหรือองค์ประกอบย่อยทักษะ ชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า ไค-สแควร์ (Chi-Square : χ^2) มีค่าเท่ากับ 17.83 ไม่มีนัยสำคัญ ค่า df เท่ากับ 28 เมื่อ พิจารณาค่า χ^2/df มีค่าเท่ากับ .63 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ คือ ต่ำกว่า 2 นอกจากนี้ ยังพบว่า ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .99 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .98 และค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ .00 (Chi-square = 17.83 df = 28 ค่า P = .93 ค่า GFI = .99 ค่า AGFI = .98 ค่า RMSEA = .00) เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ดังภาพประกอบที่ 2

Chi-Square = 17.83 , df = 28, P-value = .93, RMSEA = .00

ภาพประกอบที่ 2 โมเดลโครงสร้างทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22

8. อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยที่ค้นพบเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย พบว่าตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทุกตัวมีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ คือค่าเฉลี่ยเท่ากับหรือมากกว่า 3.50 และโมเดลตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีนัยสำคัญทางสถิติทุกค่า แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบหลักของทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ ด้านทักษะสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ด้านการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ด้านความยืดหยุ่นและการ และด้านความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (2559) ที่ว่าภาวะผู้นำและความรับผิดชอบเป็นความสามารถในการแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนหรือความยุ่งยากระดับสูงทางวิชาชีพได้ด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจในการดำเนินงานด้วยตนเอง และสามารถประเมินตนเองได้ รวมทั้งสามารถวางแผนในการปรับปรุงตนเองให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานระดับสูงได้ ซึ่งการมีความรับผิดชอบในการดำเนินงานของตนเอง และร่วมมือกับผู้อื่นอย่างเต็มที่ในการจัดการกับข้อโต้แย้งและปัญหาต่าง ๆ การแสดงออกในทักษะด้านการเป็นผู้นำได้อย่างเหมาะสมตามโอกาสและสถานการณ์เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงาน ในส่วนของทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

2. ตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตและอาชีพ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือวัดระดับคุณภาพทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ได้เนื่องจากการพัฒนาตัวบ่งชี้นี้ได้ผ่านกระบวนการวิจัยที่มีคุณภาพ ตั้งแต่กระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ และการตรวจสอบรูปแบบเชิงยืนยัน เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคที่โลกได้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว กระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้วิถีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เน้นทางด้านทักษะชีวิตและอาชีพนอกเหนือจากการเรียนรู้ในสาระวิชาต่าง ๆ เพื่อให้การดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันประสบผลสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ คือ ทักษะทางด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ด้านทักษะสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ด้านการเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิด ด้านความยืดหยุ่นและการปรับตัว และ ด้านความเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้นำ จึงจะดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและประสบผลสำเร็จโดยปราศจากความขัดแย้ง เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นซึ่งสอดคล้อง

กับผลการวิจัยของ มนัสนันท์ รอดเชื้อจีน (2557 : บทคัดย่อ) พบว่าตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตที่พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับกับข้อมูลเชิงประจักษ์และเป็นตัวบ่งชี้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

9. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และพัฒนาตัวบ่งชี้รวมโดยใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพบว่า เป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาตัวบ่งชี้รวมได้ดี ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำวิธีการพัฒนาตัวบ่งชี้รวมตามวิธีการนี้ไปใช้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ในเรื่องอื่น ๆ ต่อไปได้อย่างเป็นผลดี

2. ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบหลักที่สำคัญคือ ด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (LED) มีน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.01 ดังนั้น ครูควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบให้มากที่สุด นอกจากนี้ตัวบ่งชี้ทั้ง 117 ตัวบ่งชี้ของทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 เป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ที่สามารถแสดงพฤติกรรมของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้ ดังนี้

3. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นกรอบในการตรวจสอบพฤติกรรมที่แสดงทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจเฉพาะตัวแปรที่เป็นพฤติกรรมด้านทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ดังนั้น หากมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจะมีประโยชน์ในการอธิบายทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดทักษะชีวิตและอาชีพของนักเรียน เพื่อให้ครูผู้สอนใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนานักเรียนต่อไป

3. ควรจะมีการนำตัวบ่งชี้ทั้ง 117 ตัวบ่งชี้ดังกล่าว ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ แล้วติดตามผลการใช้โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

4. ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะอื่น ๆ ในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ทักษะในการสื่อสาร ทักษะในการทำงานแบบร่วมมือ ทักษะการใช้เทคโนโลยีและการจัดการสารสนเทศ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช**

2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

พรทิพย์ ศิริภทราชัย. (2556). **STEM Education** กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21.

กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มนัสนันท์ รอดเชื้อจิน. (2554). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะชีวิตในบริบทของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. ปรินญาอุษฎฐบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. (2557). **ทักษะแห่งอนาคตใหม่. มหาวิทยาลัย.**

กรุงเทพฯ: เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2559). **การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.**

วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.**

วิภาวี ศิริลักษณ์. (2557). **การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21. ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.**

แหวดดาว ดวงจันทร์. (2551). **การใช้กิจกรรมทักษะชีวิตเพื่อพัฒนาความรู้สึกรู้เห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.**

- ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ. (2555). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในอนาคต
21st Century Skills: The Challenges Ahead. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ภูเก็ต.
- ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา. (2557). ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. ข่าวประกัน
คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุนทร คล้ายอ่ำ. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
สถานศึกษา กับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษาพะเยา เขต 1. ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สุวิชา ศรีมิ่งคล. (2557). การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: ทักษะการสื่อสาร
และความร่วมมือในชั้นเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่องเซลล์และองค์ประกอบของ
เซลล์ด้วยสถานการณ์จำลอง. ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. (2560). รายงานการพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียน ประจำปีการศึกษา 2559. นครพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 22.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). ภาวะสังคมไทย
ไตรมาสที่ และภาพรวมปี 2558. 13(1) กุมภาพันธ์, หน้า 11-25.
- Kay, K. and Chris, D. (2010). 21st century skills: Why they matter, what they
are, and how we get there. In Bellanca, J., & Brandt, R. (Eds.), 21st
century skills: Rethinking how students learn. Bloomington, IN:
Solution Tree Press.